

NYHETSBRÄV DEMENS

VÅREN 2019

Gemensamt:

HEDEMORA
KOMMUN

Hand i hand grupp demens har ett gott samarbete som fortgår sedan 2010, mycket tack vare gemensamma träffar Hand i hand (vår och höst).

Under 2018 har det varit 4 träffar för hand i hand gruppen, för planering av aktiviteter.

Länk till hand i hand, där finns mer information om samverkan, inom demensområdet och på andra områden <https://www.regiondalarna.se/plus/vard/ovrig-halso--och-sjukvard/samverkan-sodra-dalarna/>

Under året har ett arbete att revidera det regionala vårdprogrammet pågått. I arbetsgruppen har det varit deltagare från kommuner och specialistkliniker. Såväl Avesta kommuns demenssjuksköterska samt Ger Rehabs demenssjuksköterska deltog i arbetet. Arbet materialet har varit ute på remiss och klubbades i december

[Vårdprogram Demens](#)

Vi som ingår i gruppen demens hand i hand

Avesta kommun

Gudrun Strandberg Demenssjuksköterska gudrun.strandberg@avesta.se

Katrin Lindholm Anhörigsamordnare katrin.lindholm@avesta.se

Lisa Peth Biståndshandläggare lisa.peth@avesta.se

Ulla-Britt Nilsson Arbetsterapeut ulla-britt.nilsson@avesta.se

Hedemora kommun

Anette Wegner Demenssjuksköterska anette.wegner@hedemora.se

Pia Rickemo Norman Anhörigsamordnare pia.rickemo-norman@hedemora.se

Landstinget

Ulrika Johansson Demenssjuksköterska Ger Rehab öppenvård ulrika.a.johansson@ltdalarna.se

Katarina Törnqvist Arbetsterapeut Vårdcentral Avesta katarina.tornqvist@ltdalarna.se

Mariana Östberg Sjuksköterska Vårdcentral Hedemora

Privata Vårdcentraler

Kicki Ernfors Vårdcentral Avesta hälsan samt Vårdcentral Koppardalen.

Vi har under år 2018, genomfört följande:

- Under 2018 har det genomförts en BAS-demens utbildning samt en steg 1-demens utbildning. Båda utbildningarna får fortsatt positivt gensvar från deltagarna vid utvärderingarna. Totalt har 11 BAS utbildningar och 5 steg 1 utbildningar genomförts. En förkortad BAS genomfördes för läkare med fokus på bemötande och riktlinjer.
- I den gemensamma kompetensplanen har man beslutat om utbildningar i stegform, grunden är BAS sedan kommer steg 1, därefter steg 2 och slutligen steg 3. Hur många steg man går beror på vad man arbetar med. BAS:en är till för alla kategorier och de efterföljande stegen är mer för dem som i sina yrken möter/arbetar med personer med demenssjukdom. Under våren genomfördes en BAS demens för intresserade demenssjuksköterskor från det regionala nätverket. Detta för att fler ska kunna använda modellen med BAS utbildning.
- En grupp med anhörigutbildning kvällstid avslutades under våren i Avesta. Pga. för få anmälningar startade höstens utbildning i Hedemora så sent som i november. Det planeras en ny i Avesta under våren 2019.

- Samtalsgrupper "Vi minns" fortgår för personer tidigt i sin demenssjukdom i både Hedemora och Avesta kommun. Ett samarbete mellan kommunens demenssjuksköterskor och Ger Rehabs demenssjuksköterska.
- Informationsbroschyrer kring demens och kontaktuppgifter för nyckelpersoner för kommun och landsting har tagits fram i såväl Avesta som Hedemora.
- Under våren genomfördes med gemensamma krafter en workshop, för politiker och tjänstemän, från Hedemora Kommun, Avesta Kommun och Landstinget, kring demensvård. Där lyftes problematik inom demensvård och goda exempel presenterades.

- Representanter från vår Hand i hand grupp deltog under våren på en FoU marknad på Högskolan Dalarna.
- Årets Alzheimerdag uppmärksammades gemensamt endast med våra informationsskärmar som stod uppställda på vårdcentralerna samt i entrén på Avesta lasarett.

RUDAS – S The Rowland Universal Dementia Assessment Scale – Svensk version

Svensk version utarbetad av: Frölich, K. & Torkpoor, R.

- En gemensam utbildning i RUDAS, ett kognitivt bedömningsinstrument som är mindre språkligt än MMSE-SR. <http://www.demenscentrum.se/Arbeta-med-demens/Verktyg/Skattningsskalor-instrument/rudas-s/>

GER REHAB ÖPPENVÅRD,

AVESTA LASARETT

- Vårt eget Demensteam med demenssjuksköterska, arbetsterapeuter, läkare, kurator och dietist har träffar några gånger under året för att kunna utveckla demensarbetet på mottagningen. Även arbetsterapeuter från primärvården finns med för att få kopplingen vidare dit. Vi har tack vare dessa träffar arbetat på att förändra vårt arbete för att passa den verksamhet vi har i dagsläget samt anpassa oss efter de Nationella riktlinjerna.
- Utvidgade utredningar görs efter remiss från primärvården som innan dess gjort de basala utredningarna. Uppföljningar framförallt på de yngre patienterna samt de som har mer komplicerade demenssjukdomar. De får då träffa läkare en gång/år samt demenssjuksköterska en gång/år. Vi gör även hembesök vid behov.

- Vi arbetar ständigt med att ha bra arbetssätt för att kunna möta patienter med speciella behov t.ex. med annat modersmål eller med utvecklingsstörning som utvecklar demenssjukdom eller där det finns misstanke om demenssjukdom.

- Demenssjuksköterskan genomför ett första informerande samtal med patient och anhörig efter ställd diagnos samt uppföljningar en gång/år på de patienter som har sin läkarkontakt på mottagningen. Har även haft dessa besök för patienter från Avesta vårdcentral enligt en gemensam överenskommelse.

- Registrerar vidare i SveDem, Svenska demensregistret där vi får en bra överblick över tex väntetider mm. SveDem är ett kvalitetsregister och mer finns att läsa på www.svedem.se

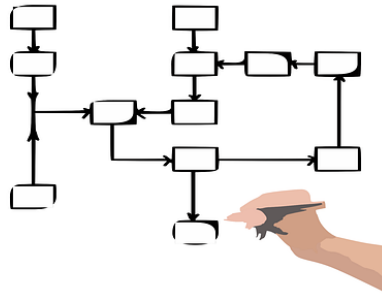

- Demenssjuksköterska Ulrika Johansson har deltagit i arbetet med revidering av det länsgemensamma vårdprogrammet för demenssjukdomar.
- Ulrika har föreläst hos PRO Hedemora, Inner Wheel i Avesta samt SPF Avesta under året. Har även varit på Högskolan Dalarna och föreläst om SveDem samt demenssjukdomar tillsammans med Avesta kommuns demenssjuksköterska Gudrun Strandberg samt Avesta vårdcentralens arbetsterapeut Katarina Törnqvist. Föreläsning för sjuksköterskor som går introduktionsåret på Akut Medicin Geriatrik Rehabilitering, Avesta lasarett.

- Vi har en del förändringar på personal gällande läkare och arbetsterapeuter men jobbar aktivt för att fylla på med kompetens för att kunna behålla samma goda kvalitet.
- Några av oss deltog i de Svenska demensdagarna i Malmö.
- Länsträff för personalen på minnesmottagningarna under våren och för länets sjuksköterskor på minnesmottagningarna under hösten.
- Ulrika finns med som representant i Avesta kommuns referensgrupp för anhörigstöd.

- På vårdcentral Avesta fortsätter arbetet med att säkerställa och förbättra flödet när det gäller basala minnesutredningar. Ansvarig arbetsterapeut koordinerar utredningen och erbjuder sedan de patienter som får en demensdiagnos att vara deras fasta vårdkontakt på VC.
- Under våren anordnades en träff för intresserade från länets vårdcentraler där flödet för Avesta vårdcentral presenterades med efterföljande diskussioner runt demensarbetet i primärvården.

- Arbetsterapeuterna har deltagit i en lokal internutbildning i RUDAS; ett kognitivt test anpassat för personer med annat modersmål än svenska, annan kulturell bakgrund eller låg utbildningsnivå.
- Vårdcentral Avesta är också anslutna och registrerar i SveDem.

VÅRDCENTRAL AVESTAHÄLSAN

- På VC Avestahälsan genomförs basala demensutredningar med MMSE-SR, klocktest, anhörigintervju samt provtagning och remiss för CT. Möjlighet till utredning med hjälp av RUDAS-S (se förklaring högre upp i texten) finns också att tillgå när behov finns. Patienterna träffar läkare, ibland tillsammans med distriktssköterska, när utredningen är klar. Vidareremittering till GerRehab vid behov.
- Vid diagnos får patient och anhörig träffa distriktssköterska igen för ytterligare information om sjukdomen och om den hjälp och stöd som finns att tillgå, samt för grundregistrering i Svenska Demensregistret (Svedem).
- Årskontroll hos läkare en gång per år samt att patienten erbjuds besök hos distriktssköterska en gång per år för uppföljning av sjukdomen.
- Registrering i Svedem.
- Distriktssköterska deltar i Hand i Hand Demens.

VÅRDCENTRAL HEDEMORA

Här på vårdcentralen genomförs basala demensutredningar med MMSE-SR, klocktest och anhörig intervjuer. Patienterna kallas efter detta för provtagning, CT och läkarbesök för sammanställning och eventuell diagnos sättnig. Svårare bedömningar och personer under 65 år remitteras vidare till Ger Rehab för utredning.

Patienterna följs upp vid behov och kallas även för årliga kontroller. Registrering i Svenska Demensregistret, SveDem.

AVESTA KOMMUN

- BPSD ett kvalitetsregister för demenssjuka där man arbetar med ett strukturerat arbets sätt och där den personcentrerade vården kommer i fokus. Kommunens demenssjuksköterska (Gudrun Strandberg) är certifierad utbildare för BPSD registret och har också engagerats av region Dalarna för att hålla utbildningar i detta. Under året har två utbildningstillfällen anordnats. BPSD har uppdaterats och tre informationstillfällen genomfördes under hösten, dessutom genomfördes en för region Dalarna. Vill du veta mer om BPSD se www.bpsd.se

- Vårdskolan i Sala bjöd in Avestas demenssjuksköterska och anhörigamordnare (Katrín Lindholm) att föreläsa om arbetet med lägren för barn och unga med demenssjuk förälder. Alexandra Britts berättade också om sina erfarenheter kring att vara ung anhörig, hennes pappa var bara i fyrtioårsåldern då han för ca tio år sedan drabbades av Alzheimers sjukdom. Anhörigamordnaren och demenssjuksköterskan genomförde också föreläsning för DUNS, som är ett regionalt nätverk för personal som jobbar med yngre. De har också varit till Rättvik med en föreläsning om lägren för allmänheten.

- Alzheimerfonden fortsätter att sponsra lägren för barn och unga även nästa år (2019). Det planeras 4 läger för nästa år. Västernorrland, Skåne och Dalarna (Avesta). En ansökan är gjord till projekt i Postkodlotteriet kring barn och unga med demenssjuk förälder. Alzheimerfonden står för den ansökan.
- På introduktionen för sommarvikarierna deltog demenssjuksköterskan med en kort föreläsning om demens och bemötande. Demenssjuksköterskan i Avesta har föreläst vid Hermods samt högskolan Dalarna kring bemötande, BPSD mm
- Avestas demenssjuksköterska ingår i sortimentsgrupp för larm och omgivningskontroll på LD hjälpmedel med 2 möten per år.

- Under våren har det varit träff för demenssjuksköterskors nätverk. Avestas demenssjuksköterska är sammankallande till detta för länets demenssjuksköterskor. Under våren träffades enbart de kommunala demenssjuksköterskorna. Efter önskemål samordnades det en utbildning i Nollvision/BPSD/levnadsberättelse/närståendes situation. Där deltog flera av länets demenssjuksköterskor med föreläsningar och work-shops för deltagarna. Det kom även en fråga om demenssjuksköterskornas nätverk kunde stå för innehåll på kompetensdag på högskolan. Det administrativa står då Kunskapscentrum för kommunal hälso- och sjukvård(högskolan) för.
- Marie-Louise Englund som tidigare ingått i arbetsgruppen hand i hand demens har slutat då hon bytt tjänst till annan huvudman.

HEDEMORA KOMMUN

**HEDEMORA
KOMMUN**

- Pia Rickemo Norman är ny som Anhörigsamordnare 50% from 2018-06-01.
- Anhörigsamordnare har gjort kartläggning om behov att anhörigstöd till andra grupper än anhöriga till personer med demenssjukdom. Det finns efterfrågan om anhörigstöd från anhöriga till personer med psykosociala tillstånd. Anhörigsamordnare och handläggare för socialpsykiatri har inlett samarbete för att nå anhöriga.

- Anhörigsamordaren har informerat om anhörigstöd i kommunens verksamheter.

- Anhörigsamordaren har träffat företrädare för Röda Korset i Hedemora
- Alzheimerdagen 21 september uppmärksammades av Anhörigsamordnaren i Hedemoras centrumgalleria med information om anhörigstöd. Det blev uppskattat att Hedemora kommun sökt sig ut bland "folk".
- Demenssjuksköterska och Anhörigsamordnaren är samtalsledare för två anhöriggrupper. Den ena är för kvinnor med demenssjuka makar, den andra för män med demenssjuka kvinnor
- Svenska kyrkan och Anhörigsamordnare har bjudit anhöriga till på två kaféer med Drop In på St. Paulusgården.

- Anhörigsamordaren har varit till Svenska kyrkan Vikmanshyttan med information anhörigstöd.
- Under våren 2018 har anhörigsamordnaren varit med på Öppet hus i Långshyttans PRO-gård, tisdagar 10:00-12:00 då man kan passa på att ställa frågor, få information om anhörigstödet och kommunens verksamheter.
- Under hösten 2018 har anhörigsamordnaren varit med på Öppet hus i Långshyttans PRO-gård, en tisdag i månaden kl. 10:00-12:00 .
- I början av december 2018 har Kerstin Lundström hållit sin föreläsning – Ont i minnet. Arrangörer är Anhörigstödet, Svenska kyrkan, Studieförbundet Vuxenskolan och NBV.

- Den gemensamma anhörigutbildningen för barn till föräldrar med demenssjukdom startade i november och fortsätter in i de första månaderna av 2019

ÖVRIGA NYHETER OCH TIPS

- Under hösten genomfördes en dag på högskolan, där personer från socialstyrelsen presenterade de nya Nationella riktlinjerna samt demensstrategier och representanter från arbetsgruppen presenterade arbetet kring det reviderade regionala vård- och omsorgsprogrammet för demens. Inspelning från dagen <http://media.play.du.se/d0f12387>
- Det finns gratis web utbildningar inom demens
<http://www.demenscentrum.se/Utbildning/Webbutbildningar1/> Där finns grund och påbyggnadsutbildning demens ABC, demens ABC +, om Nollvision (demensvård utan begränsnings och tvångsåtgärder), palliation mm. Demenscentrum lägger ut nyheter inom demensområdet och där kan man också hitta många bra artiklar. Migrationsskolan i Skåne har avgiftsfria utbildningar inom demens på andra språk <https://vardgivare.skane.se/kompetens-utveckling/utbildningar/webb/migrationsskolan--webbutbildningar-om-demens-pa-olika-sprak/> Webbutbildningen finns på följande språk: Persiska, Bosniska, Polska, Turkiska, Arabiska, Spanska, Engelska & Svenska.

- En ny metod för att upptäcka Alzheimers sjukdom har prövats med goda resultat. Forskningsledaren Oskar Hansson tror att den kan bli till stor nytta, om den godkänns för klinisk användning. Metoden bygger på avbildning av hjärnan med så kallad PET-kamera. Det är en medicinsk bildteknik som har använts bland annat för att spåra spridningen av betaamyloid, ett protein och typiskt kännetecken för Alzheimers sjukdom. Denna gång har måltavlan varit tau, ett annat protein med kopplingar till alzheimer.
<http://www.demenscentrum.se/Nyheter/bildteknik/?page=0>

- Den 4 juli 2018 släppte Alzheimer's Disease International (ADI) rapporten "Global estimates of informal care". Den visar bland annat att kvinnor globalt bidrar med över 58 miljarder timmar obetalt arbete per år, eller 40 miljoner helårsarbeten, för att ta hand om personer med demenssjukdomar. De står också för en oproportionell del, 71 procent, av den informella vården globalt sett.- Så det är verkligen en kvinnofråga, betonar rapportens huvudförfattare Anders Wimo, professor vid Karolinska institutet och allmänläkare i Bergsjö, Hälsingland.
<http://www.anhoriga.se/nyheter/anhorigas-insatser-vid-demens-kostar-skjortan/>

- Yvonne Kingbrandt fick diagnos Alzheimer vid 55 års ålder. Hon slutade arbeta, var ute och föreläste och skrev även en bok. Då hon inte blev försämrad så krävde hon till slut en remiss till akademiska i Uppsala. Där kunde man konstatera att hon fått fel diagnos och att hon inte har en demenssjukdom. Länk till radioinslag:

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=114&artikel=7030295>

- Bok om demens på sjukhus finns att beställa på svenskt demenscentrum

<http://www.demenscentrum.se/Publicerat/bestall3/>

Den har nu kommit i nytryck. Omslaget är nytt, liksom ett avsnitt om samordnad individuell plan (SIP). I övrigt är innehållet detsamma som i förra upplagan.

Går inte längre att beställa kostnadsfritt men ordinarie pris är 50 kr/st. Den som beställer minst 25 ex betalar 20 kr/st. För 50 ex eller fler blir priset 16 kr/st. Mängdrabatterna gäller även kommunala verksamheter, demensföreningar etc.

- Häfte för polis och demens <http://www.demenscentrum.se/Publicerat/bestall3/>

- För butiker finns det material och infofilm om demens <http://www.demenscentrum.se/butiker>
- Kognitivt test för andra modersmål <http://www.demenscentrum.se/Nyheter/rudas1/>
RUDAS, *The Rowland Universal Dementia Assessment Scale*, är ett screeningsinstrument för olika kognitiva funktioner, till exempel minne, omdöme och språk. RUDAS-SE är avsedd för basala demensutredningar av personer med annan kulturell bakgrund och annat modersmål än svenska samt för personer med lägre utbildningsnivå.
- Språkstöd för demens ABC finns att dra ut eller beställa från svenskt demenscentrum
Gratis information kring demens på olika språk

<http://www.demenscentrum.se/Publicerat/bestall3/>

- Ett bra dokument för att skriva levnadsberättelse finns att hämta på demensförbundets hemsida <http://www.demensforbundet.se/sv/om-demens/vard-och-omsorg/min-livshistoria/>
- På demenscentrums sida finns också en app att ladda ner som heter nollvision, det finns både för dem som arbetar inom vården samt för anhöriga. För att läsa mer och ladda ner gå in på www.demenscentrum.se

- Webutbildningar på andra språk har migrationsskolan tagit fram. Det finns på svenska, engelska, spanska, persiska/farsi, polska, bosniska/serbiska/kroatiska, turkiska och arabiska. För att läsa mer gå in på <http://vardgivare.skane.se/kompetens-utveckling/utbildningskalender/e-learning/migrationsskolan---webbutbildningar-pa-olika-sprak/>
- Det finns också faktablad om hur en utredning går till samt om minnesproblem på olika språk. <https://vardgivare.skane.se/patientadministration/patientinformation/broschyr/har-du-fatt-samre-minne-faktablad/?highlight=faktablad>

<https://vardgivare.skane.se/patientadministration/patientinformation/broschyr/minnesutredning/?highlight=minnesutredning>

- Myndigheten för delaktighet har gett ut kring miljö anpassningar för personer med demenssjukdom

<http://www.mfd.se/stod-och-verktyg/publikationer/rapporter/rapporter-2015/miljoanpassningar-som-bidrar-till-okad-delaktighet/>

<http://www.mfd.se/kunskapsomraden/digital-teknik/forutsattningar/miljoanpassning/>

- Finns virtuellt om lämplig vårdmiljö på <http://dementia.stir.ac.uk/design/virtual-environments/virtual-care-home> och för sjukhusmiljöer <http://dementia.stir.ac.uk/design/virtual-environments/virtual-hospital>

Ett nätverk finns i länet för demenssjuksköterskor, kommun och landsting. Kontaktperson:
gudrun.strandberg@avesta.se

[Länk till länsövergripande riktlinje vid övervägande av skyddsåtgärder:](#)

- Vid två konferenser lanserade Svenskt Demenscentrum och FUB ett nytt kunskapsstöd om åldrande och demens. [Läs mer om Åldern har sin rätt – om att åldras med intellektuell funktionsnedsättning.](#)

- Det finns även en gratis webutbildning i ämnet på <http://www.demenscentrum.se/Utbildning/Webbutbildningar1/>

Har du frågor och funderingar angående demensfrågor, kontakta gärna oss i hand i hand – demensgruppen. Det gör du lättast via:

Gudrun Strandberg

Demenssjuksköterska Avesta kommun

Tel 0226-64 57 84 gudrun.strandberg@avesta.se

Anette Wegner

Demenssjuksköterska Hedemora kommun

Tel 0225 – 345 91 anette.wegner@hedemora.se

Ulrika Johansson

Demenssjuksköterska Ger Rehab Avesta lasarett

Tel 0226-49 61 27 tel.tid torsdagar jämna veckor kl 08-09
ulrika.a.johansson@ltdalarna.se

Nästa nyhetsbrev beräknas komma under februari 2020

